

Rahbek, Knud Lyne, 1760—1830, Forfatter. R.s Fader, Bondesønnen Jacob R. (f. 17. Sept. 1728 † 19. Nov. 1795), havde taget Navn efter sin Fødeby Rabæk i Ringkjøbing Amt og arbejdet sig op til at blive Toldinspektør i Kjøbenhavn; han var gift med Johanne f. Riis (f. 2. Dec. 1731 † 12. Nov. 1761). 18. Dec. 1760 fødtes Sønnen Knud i Kjøbenhavn. Inden han havde fyldt 1 Aar, var han moderløs; først tog hans trofaste og hyggelige Farmoder sig af ham, senere hans 2 kjærlige og gode Stifmødre. Hans ædle, dygtige Fader opdrog ham strængt og lod ham tidlig undervises; han vilde aabenbart drive Slægten opad. I det for en Dreng noget kjedelige Hjem kom der betydeligere Personer, som virkede dannende og udviklende paa R. I sit 12. Aar (1772) kom han til Herlufsholm, hvor den kundskabsrige og uegennyttige Rektor Bernth fik en heldig Indflydelse paa ham, ligesom Sønderjyden Adzer tidligere havde haft. Under sit 3aarige Ophold her følte han sig lykkelig ved Naturen, Komediespil og godt Kammeratskab; thi alt, da han var Dreng, faldt intet Offer ham for stort, naar Venskab fordrede det. Samsøe hørte til de jævndrengende, han her lærte at kjende. I sin Fortælling «Melneks Barndom og Ungdom» har han skildret sin Ungdomstid, bl. a. Skolelivet paa Herlufsholm. — Ikke 15 Aar gammel blev han Student med Udmærkelse (1775), og, vejledet af Abr. Kall, tog han sammen med P. A. Heiberg den da lige oprettede Storphilologicum (Febr. 1777). Nu var Skoleembedsvejen ham aaben; men han ønskede ikke at gaa ad den. Først hed det sig, han studerede Theologi, saa Jura, men i Virkeligheden ingen af Delene. I sit Rusaar havde han gjort Bekjendtskab med Michael Rosing, der var gaaet til Theatret, hvilket da ogsaa blev R.s Maal, skjønt hans Skikkelse og pibende Fistelstemme saa godt som umuliggjorde denne Plan. Foreløbig skaffede han sig Adgang til det 1774 stiftede dramatiske Selskab, hvor han viste sig selvraadig og oppositionel mod selve Theatret, hvis Direktion indgav Ansøgning om, at Selskabet maatte blive opløst, hvilket Andragende Kongen approberede, og R. havde saaledes væsentlig Skyld i, at en for Skuespillerstanden nyttig Institution gik til Grunde. Andre Steder

maatte han nu øve og udvikle sig, saaledes i «den filologiske Forening», hvis Øjemed var Øvelser i latinske Disputatser, og i «Skindergadens Selskab», hvortil han skrev flere uheldige Komedier. I 1780 stiftede han sammen med Th. Thaarup o. fl. «Borups Selskab», hvor han med Lidenskab deltog i Komadiespil, men ofte mere til Latter end Beundring; hans Vilje var her omtrent eneraadende, og han sværmede for Tidens borgerlige Skuespil, der viste Dydens Kamp og Sejer gennem Livets daglige Konflikter. Et Arbejde som Ifflands «Jægere» var hans Ideal. Sit Studium af Klassikerne lagde han til Side og kastede sig over tyske, engelske og svenske Romaner, næsten alle af den følsomme Art. Rousseaus «Heloïse» var han meget indtagen i, Boileau og Racine efterlignede og oversatte han, Goethes «Werther» elskede han og gik altid med den i Lommen; den havde «en ubeskrivelig Indflydelse» paa ham.

Theatret var ham det bedste af alt; men Billetterne dertil kostede Penge, og disse skaffede han sig ved Kortspil hele Dagen igjennem i et Kaffehus. Han kunde nemt være bleven en Spiller og være kommen ind i anden Daarskab, hvis ikke Rosings Hus havde reddet ham. 1778 havde Rosing ægtet den udmærkede Skuespillerinde Jfr. Olsen, og i dette unge Ægtepars Hjem kom nu R. hver Aften, naar de ikke spillede Komædie, og forelæste her tyske og franske Dramer. Han var Werthersk forelsket i den unge Frue, og den i «Musæum» 1805 offentliggjorte Brevvexling imellem dem — den strækker sig fra 1778—85 — giver et klart Indblik i dette Forhold, men maa synes en Læser i vor Tid opstyttet og afskrækkende. Denne R.s Kjærlighed var saa «platonisk og super-petrarkisk», at den ikke kunde forurolige nogen, mindst Rosing, der var inderlig elsket af sin Hustru.

1778 begyndte R. paa en Tragedie, «Axel og Valborg», som han efter 3 Aars Arbejde lagde hen i Følelsen af, at det pathetiske ikke laa for ham. Et af hans ældste udgivne Arbejder er «Portræt af de danske Skuespillere» («Alm. dansk Bibliothek» 1778); men dette Forsøg faldt ikke heldig ud, hvilket saa drev ham til at ville skrive noget bedre, og hans Aaret efter med stræng Anonymitet sammesteds offentliggjorte «Breve fra en gammel Skuespiller til hans Søn» (udg. særskilt 1782) vakte stort Bifald, men ogsaa ivrig Modstand, navnlig hos Datidens dygtigste Dramaturg hos os, Rosenstand-Goiske. I denne Bog forfægtede R., at Dyd bør være Skuespillerens første Betingelse og Theatret en Institution til Forkyndelse af Moral. I hans Øjne vare Kunstneren og Mennesket

uadskillelige. Han kæmpede for fuld Sandhed paa Scenen og fordrede, at Skuespilkunst skal være en naturlig Gjengivelse af Livet. Liden Pris satte han paa Dekorationer og Dragter, der droge Opmærksomheden bort fra det væsentlige. Bogen var sindig skreven og røbede større Modenhed, Erfaring og Belæsthed, end man efter hans Alder skulde have ventet; men uheldigt var det, at han — for at synes uhildet — fingerede, at det var tyske Theatertilstande, han skildrede, saa at det blev vanskeligt med Sikkerhed at overføre alt paa de danske Forhold, han i Virkeligheden sigtede til. I sin senere Forfattervirksomhed hævdede han gjentagne Gange, at Regeringen ikke bør støtte den danske Skueplads, hvis denne ikke gjør moralsk Nytte.

Omtrent samtidig hermed skrev R. «Den unge Darby, et alvorligt Skuespil i 5 Akter», der i April 1780, da han var o. 19 Aar gammel, blev opført paa det kongl. Theater, men paa Grund af sin Kjedsomhed kun opnaaede 4 Forestillinger. Kort efter forfattede han «Sophie Braunek, et Skuespil i 3 Akter» og forskellige Romaner og Digte.

Paa mange Maader og særlig gennem de «Iversenske Nytaarsgaver», som han i 1782 i Forening med Pram begyndte at udgive, var R. traadt i Forhold til omtrent alle danske og norske Forfattere, og dette forøgede hans i Forvejen store selskabelige Omgang i høj Grad. Selv havde han Lyst til at løsrive sig fra hele sin Kreds og tænkte endog paa at blive militær i Amerika. For at bringe en Vending i Sagerne paatvang Faderen ham en Rejse syd paa, hvortil O. Høegh-Guldberg lovede ham offentligt Stipendium. I Juli 1782 rejste han til Kiel, hvor han levede med sin Ven Samsøe, der — paa nogle Afbrydelser nær — fulgte ham paa hele Turen. Et Aars Tid studerede han her Filosofi under J. N. Tetens og drog saa til Leipzig. I denne By studerede den Gang Frederik Christian af Augustenborg, og R.s Bekjendtskab med denne Mand fik en ikke ringe Betydning for hans Fremtid. Ogsaa her nede var Theatret ham det vigtigste af alt, og hans Venskab med forskellige tyske Skuespildigtere og Skuespillere var ham til stor Glæde. Efter en lille Afstikker til Berlin tog han til Prag og begyndte her Enakts-skuespillet «Den fortrolige», der fra til Mannheim, hvor han fik dette Arbejde opført. Hans Rejse fortsattes til Paris, som aldeles ikke tiltalte ham uden ved sine Theaterforestillinger; ingen anden Art Kunst havde han paa hele sin Rejse Sans for, og han gjorde alt, for at intet skulde fortrænge hans Indtryk fra Scenen. I

Okt. 1784 vendte han tilbage til Kjøbenhavn. Guldberg var nu fjærnet fra Regeringen, og den Støtte, R. havde ventet sig i ham, maatte opgives; han fik heller aldrig udbetalt det ham lovede Rejsestipendium, og den Gjæld, han havde gjort paa denne Konto, tyngede ham. Hans Fader vilde have ham anbragt ved Toldfaget; men det vilde Sønnen aldeles ikke indlade sig paa. Han vedblev med at digte og spille Komædie i alle mulige Selskaber. «Den fortrolige» blev opført paa det kongl. Theater, men opnaaede kun 2 Forestillinger.

Paa denne Tid blev R. optagen i «Dreiers Klub», et Samlingssted for gode Hoveder og frisindede Mænd, og efter R.s egne Ord havde Livet her en uberegnelig Indflydelse paa ham: Tidens Sans for «Almenvellet» og «Borgerdyden» betog ham her og gjorde ham til populær Folkeskribent. — 1785 udgav han 1. Bind af sine «Prosaiske Forsøg» (1.—8. Saml., 1785—1806), hvis smukke nye Sprogform og gode Menneskeskildring skaffede ham mange Venner, medens de ogsaa bidroge til at nære den Sentimentalitet, som stammede fra Iffland, Kotzebue og Lafontaine. Sammen med Pram grundlagde han Maanedsskriftet «Minerva» 1785 (s. ovfr. S. 267 f.). Redaktionen søgte «at holde det fri for alt, der kunde gjøre det uværdigt til alle Hædersmænds Understøttelse, men vilde paa den anden Side undgaa Menneskefrygt og fej Personsanseelse». Alle de bedste Forfattere skreve deri, og man optog gjerne Artikler af saadanne unge, som vakte Forhaabninger. Pram gjorde det største Arbejde, men R.s Stil var mere flydende, veltalende og almeninteressant end Prams. Publikum sluttede sig varmt til dette Foretagende og slugte hvert Ord i Tidsskriftet, som saaledes fik stor Indflydelse paa Samtiden. Med Udgangen af 1789 fratraadte R. Redaktionen, men overtog den atter ved Nytaar 1794, og da paa egen Haand; med Undtagelse af 1798—99, da Peter Collett var hans Medredaktør, vedblev han med dette Arbejde til Slutningen af 1808; under Titelen «Dansk Minerva» fortsatte han det derpaa fra 1815—19 og gav det fra 1819—23 Navnet «Hesperus»; i 1828 optog han samme Idé i «Tritogenia», som han fortsatte til sin Død; men i alle de senere Aar røgtede han denne Redaktionsvirksomhed mindre og mindre kraftig og karakterfuldt. Fra 1811—14 redigerede han det politiske Blad «Dagen».

Hans Sans for «Borgervellet» bragte ham 1786 til at være meget virksom ved Stiftelsen af «Selskabet til Efterslægtens Fremme». Allerede fra 1780 havde han i enkelte Sommermaaneder boet paa

Bakkehuset ved Søndermarken; i 1787 tog han fast Ophold der, men var forresten mere i Klubber og paa «Skydebanen» end i sit Hjem. Det litterære Hovedværk, han paa denne Tid gav sig af med, var «Dramaturgiske Samlinger» I—III (1788—91); Fortsættelsen deraf, «Dramatisk og litterarisk Tillæg» I—II, udkom 1792—93. Da Prinsen af Augustenborg i 1788 blev Universitetets Patron, gav han R. Tilladelse til der at holde æsthetiske Forelæsninger, de første af den Art i Danmark. Skjønt hans Udtalelser fra Kathedret til Dels kun vare en Gjenklang af det, der lød fra tyske Lærestole, og vare uden synderlig videnskabelig Stringens og System, gjorde disse stærkt besøgte Forelæsninger stor Lykke.

Paa denne Tid var han indviklet i litterære Fejder med P. A. Heiberg, Tode, Riegels, Baggesen o. fl., og han forsømte mere og mere «Minerva». Hans Formuesomstændigheder vare ynkelige, og skjønt han havde skrevet en Afhandling for Magistergraden og gjort sig bemærket paa Universitetet, lykkedes det ham ikke at blive fast ansat der. Han var misfornøjet med alt her hjemme, han tænkte paa at blive Præst og under Striden med Sverige paa at blive Krieger. Imidlertid døde hans moderlige Veninde, Tante Lyne, efter hvis Mand han var opkaldt, og han arvede nu 12000 Rdl.; han kunde betale sin Gjæld og gjøre en Rejse til Tyskland (1789), hvor han — trods det «Danersind», han førte i Munden — havde Lyst til at nedsætte sig. Han paabegyndte et originalt Sørgespil i 5 Akter, «Forførereren»; først 25 Aar efter (1814) blev det opført paa det kongl. Theater, men gjorde, trods flere rosværdige Egenskaber, ringe Lykke. Sammen med Iffland og Schrøder vilde han ofre sig for den tyske Scene, hvorfor han fratraadte Redaktionen af «Minerva»; men da det upatriotiske i hans Planer bebrejdedes ham stærkt, opgav han dem, saa meget mere som Hertugen af Augustenborg tilbød ham Pladsen som extraordinær Professor i Æsthetik ved vort Universitet, hvortil han udnævntes 14. Maj 1790, rigtignok kun med 200 Rdl. i aarlig Gage, hvilken dog 3 Aar efter fordobledes. Som Universitetslærer hørte han ikke til de særlig kaldede; men Steffens siger dog, at der gennem R. dannede sig et virksomt og oplivende Princip ved Siden af det forstenede Universitet og de gamle, mest jammerlige Professorer. Hans Foredrag vare behagelige; men i en meget højere Grad var hans Omgang oplivende for Studenterne; han var altid deres fortrolige Ven, hvem de med Resultat kunde betro alt, hvad der laa dem paa Hjærtet. Han var aldrig doktrinær, aldrig stiv og abstrakt i sin

Form. I sin æsthetiske Theori blev han omtrent staaende ved Lessing, Eberhard, Engel og Eschenburg, i sin Filosofi ved Mendelssohn. Med Kant, som lidt efter lidt kom paa Mode her hjemme, var han kun lidet kjendt, som han overhovedet kun lidet var anlagt for filosofisk Granskning.

I den Periode, R. kalder «sit Livs Krisis» (1790—97), traadte han i Forbindelse med «det norske Selskab». Her fandt han Ungdommelighed og Ligegladhed i Modsætning til «Dreiers Klubs» «Mandsinteresse for Borgeranliggender». Her fremmedes meget hans Lyst til Visedigtning, som egentlig var hans Hovedbegavelse. Hans alle Vegne anvendte Drikkesange gjorde ham meget populær; der var Godmodighed, Friskhed og Munterhed i dem, og i sjælden Grad forstod han at variere sine Themaer, at anvende Billeder og med versifikatorisk Lethed forme det alt sammen. I sine Viser priste han Nydelsen af Øjeblikket og Tilsidesættelsen af unyttige Bekymringer.

At R.s Formuesforhold stadig vare uheldige — hvilket han for Resten selv ikke tog sig videre nær —, laa til en vis Grad i hans Godgjørenhed over for Venner og saa i hans for en Skribent ikke praktiske Princip, at man egentlig ingen anden Belønning end den moralske skulde søge ved litterære Arbejder. Han følte paa dette Tidspunkt, at der maatte raades Bod paa hans Fattigdom, og besluttede sig til at udgive «Den danske Tilskuer», efter engelsk Forbillede. Dette Tidsskrift udkom uafbrudt fra 1791—1808 med et halvt Oktavark hver Mandag og Torsdag. Som dets Fortsættelse udgav han «Sandsigeren» (1811), «Tilskueren» (1815—22) og «Tilskuerne» (1823). De 10—12 første Aargange heraf have — ligesom «Minerva» — gjort Epoke i vor Litteratur. Det havde en æsthetisk-moralsk Tendens. Alle mulige Æmner bleve deri behandlet livlig og interessant; uden at nævne Personer revsede det godmodig og vittig, baade med Satire og Hjærlighed, men uden det egentlig dybt aandige i sit Præg. R. viste sig her som en kyndig Folkeleder og Opdrager og udøvede noget af Lystspil-digterens Indflydelse, dog altid under en fredsommelig Form; thi nødvendig vilde han lægge sig ud med nogen, fast eller konsekvent i sine Anskuelser var han ikke, og han manglede Dristighed. Hans Venner gave ham gode Ideer, selv opsøgte han saadanne i udenlandske Tidsskrifter, han vidste, hvad der faldt i Publikums Smag, og han lokaliserede med Lethed. Hans sjældne Hukommelse gavnede ham meget, og naar han ikke selv skrev, hjalp hans talrige

dygtige Medarbejdere ham. Næsten altid var han dog selv oplagt til at skrive, og hans Stil prægedes i hans gode Tid af noget epigrammatisk, der mindede om Lessing; men den Fabriksproduktion, han drev, skæmmede lidt efter lidt hans Sprog, der blev snakkesaligt, knudret og svulstigt. Hans mange litterære Venskabsforbindelser gjorde ham ufri som Kritiker, hans Domme bleve mere og mere ensidige, han var udtømmelig i Lovtaler over sine Venner og i at anbefale daarlige Arbejder, han spurgte ikke om *hvad*, men om *hvem*, derved fordærvede han Tidens Smag og skadede saa vel Litteraturen som sit eget Tidsskrift.

Ligesom R. var en stor Børneven, saaledes havde han den største Ærbødighed og Begejstring for ædle Kvinder. Endelig faldt han til Ro i det erotiske, i det han 31. Avg. 1798 ægtede sin Kamma (s. ovfr. S. 358), med hvem han havde været forlovet fra Jan. 1796. Deres Hjem var til det sidste Bakkehuset, som de købte 1802. Omtrent et halvt Aar efter sit Bryllup tog R. uventet Afsked som Universitetsprofessor. I sin historiske Oversigt i «Minerva» havde han i April 1798 klaget over nogle «Uborgere», 3: nogle Skibskapitajner, der brugte engelske Navne og indrettede deres Skibsdokumenter saaledes, at Skib og Ladning kunde gaa for nevtrale. I den Anledning blev han i en Kancelliskrivelse haardelig irettesat og benyttede saa dette som et Paaskud; selv følte han aabenbart, at han ikke ret kunde fyldestgøre de Fordringer, Viden-skaben stillede til ham. Sin Afsked fik han 12. April 1799, men vedblev dog til 1805 med at være Sekretær i Universitetskommissionen, hvilken Stilling han havde beklædt fra 1794, ligesom han fra 1793 havde været Privatsekretær hos Hertugen af Augustenborg. Han tænkte nu paa at oprette et Institut i Smag med det, Hofpræst Christiani i 1795 havde grundlagt (III, 558); der skulde lægges særlig Vægt paa de naturvidenskabelige Fag og de levende Sprog. Da Christiani erfarede R.s Plan, foreslog han ham, at de skulde forene sig. Fra 1799—1805 var R. Historielærer hos Christiani og tillige Bestyrer af den lærde Undervisning der; hans historiske Kundskaber vare gode, han forstod at knytte Eleverne til sig, og han regnede disse Aar for nogle af de lykkeligste i sit Liv.

Den nationale Begejstring, som Englændernes Overfald 1801 fremkaldte, greb ogsaa R., der blev ansat som Lieutenant à la suite i Studenterkorpset, hvor han lige meget udmærkede sig ved Iver og Kejtethed. Under Bombardementet 1807 blev han Kapitajn og holdt i denne Egenskab Vagt paa Universitetsbibliotheket, hvor

han bidrog til at redde litterære Skatte fra Undergang. Længe efter at andre havde aflagt Uniformen, gik han stadig i sin. Til sin store Sorg afskedigedes han i 1828, men optoges 3 Maaneder senere atter i Korpset; da han snart efter blev Etatsraad, vilde han meget hellere have været Major.

Fra 1805—16 var han Lærer i den efter hans ihærdige Opfordring oprettede dramatiske Skole, som Rosing bestyrede; her havde han en gavnlig Indflydelse paa Elevernes Recitation af Vers og naturlige Behandling af Prosareplikken, men gjorde i det hele ikke Fyldest som Instruktør. De Forelæsninger, han her holdt, udgav han 1809 under Titelen «Om Skuespilkunsten», ligesom han til Brug for Eleverne ved deres Forestillinger paa Hofteatret skrev «Samlede Skuespil» (1809—13), der først vare særskilt udgivne; de udmærke sig ved rent Sprog, god Karaktertegning og velordnet, fængslende Stof. 1807 blev han Inspektør i «det pædagogiske Seminarius» danske Klasse og fra 1809 til sin Død Medlem af den kongl. Theaterdirektion. Hans personlige Venskab med næsten alle de spillende gjorde ham med hans bløde Sind umulig som overordnet. Han manglede ganske Sans for Opera og Ballet, han var i det hele ensidig, hans særlige Smag for det borgerlig rørende og hans Mangel paa god Kritik bevirkede, at denne hans Virksomhed blev til liden Glæde for ham selv og til ringe Gavn for Theatret. Ved dettes Hundredaarsjubilæum udgav han «Bidrag til den danske Skuepladses Historie i dens første Aarhundrede» (1822).

1811 udnævntes han til Æresdoktor i Filosofi ved Kiels Universitet, og 21. Dec. 1816 indtraadte han med sin forrige Anciennitet i sin gamle Plads som Universitetsprofessor, især i dansk Sprog og Litteratur; 1817 blev han ordentlig Professor og 1820 Assessor (og Sekretær til 1822) i Konsistoriet. S. A. optoges han som Medlem af det kongl. danske Videnskabernes Selskab, blev 1821 Medlem af dette Selskabs Ordbogskommission og deltog i Udgivelsen af *Bogstaverne* M til R. 1826—27 var han Universitetets Rektor. Desuden var han Medlem af forskellige litterære Selskaber. Da Studenterforeningen blev dannet i 1820, og Matadorerne ved Universitetet saa meget skjævt til den, var R. den første af dets Professorer, der meldte sig ind i den, og den første, der blev dens Æresmedlem. Han deltog virksomt i dens Liv.

Foruden de alt nævnte Arbejder af R. skulle endnu fremhæves «Poetiske Forsøg» I—II (1794—1802); et Udvalg af den danske Litteratur: «Dansk Læsebog og Exempelsamling til de forandrede

lærde Skolers Brug» I—II (1799—1804); «Om den danske Stil» (1802; 4. Opl. 1833); «Haandbog i den evropæiske Statshistorie» (1803; 2. forbedr. Opl. 1805); «Saml. Fortællinger» I—IV (1804—14) og «Om Ludvig Holberg som Lystspildigter og om hans Lystspil» I—III (1815—17). Til dette sidste Arbejde havde han faaet mundtlige Efterretninger fra Mennesker, som havde kjendt Holberg personlig, og fra den Skuespillerskole, han havde efterladt sig; det er et Hovedværk i Litteraturen om Holberg. Længe havde han syslet med en Plan om en ny Udgave af Holbergs Skrifter og for længe siden faaet forskjellig Understøttelse dertil; først da andre vilde udføre dette Arbejde, tog han fat og fik disses Subskribenter; men hans «Holbergs udvalgte Skrifter» I—XXI (1804—14) er et ukritisk Arbejde, som ikke gjør ham Ære. Senere udgav han fra 1824—27 en rettet Text af Komediene, hvortil hans Ven A. E. Boye var ham behjælpelig. Sammen med R. Nyerup udgav han «Bidrag til den danske Digtekunsts Historie» I—IV (1800—8), «Udsigt over den danske Digtekunst under Frederik V» (1819) og «Bidrag til en Udsigt over dansk Digtekunst under Christian VII» I (1828). Her have vi det første Forsøg paa en samlet Fremstilling af den danske Poesis Historie; Nyerup forfattede den mere litterærhistoriske Side af den, R. den æsthetiske Undersøgelse af Digterværkerne. Trods sine betydelige Mangler er det et for sin Tid meget fortjenstfuldt Værk, i det væsentlige et Uddrag af hans Forelæsninger paa Universitetet. I Forening med Abrahamson og Nyerup udgav R. «Udvalgte danske Viser fra Middelalderen» I—V (1811—14), nærmest grundlagt paa Vedels og Syvs trykte Udgaver og enkelte haandskrevne Samlinger, dog med en Mængde ikke heldige Omskrivninger. Paa sine ældre Dage gav han sig til at lære Islandsk, og i sine «Nordiske Fortællinger» I—II (1819—21) har han meddelt fortjenstfulde Oversættelser af islandske Sagaer i Brudstykker. Fra 1824—29 udgav han «Erindringer af mit Liv», hvori Meddelelserne kun gaa til 1801, dog med Undtagelse af den Skildring, han i 5. Bind giver af Kammas Død. Dette Værk paa over 2000 Sider er meget bredt affattet, men tillige ærligt og frimodigt; det er Synd at sige, han deri smigrer sig selv. Hans Frygt for at drage private Personer frem bevirker, at man undertiden ikke véd, hvem det er, han taler om, hvilket er lidet heldigt i et biografisk Arbejde; men man har alligevel her et Øjevidnes værdifulde Optegnelser om mærkelige Perioder i vor Historie. R. har end videre leveret en ubeskrivelig Masse Theateranmeldelser, Biografier, Nyt-

aarsgaver, Taler og Oversættelser fra de mange Sprog, i hvilke han var saa vel bevandret; dog maa det bemærkes, at ikke faa af de Oversættelser, som bære hans Navn, har han aldrig haft noget at gjøre med. Man har beregnet, at hans samlede Værker vilde udgjøre henved 60 Bind. Desuden har han udgivet talrige af de med ham samtidige Digteres Værker, saaledes Samsøes, Tullins, Wessels, Brødrene Trojels, Ribers, P. A. Heibergs (samlede Skuespil), Th. Thaarups, Prams, H. C. Sneedorffs og fleres; men disse Udgaver ere skjødesløse og ukritiske.

Tiden voxede lidt efter lidt fra den saa stærkt konservative R.; han følte, at man undertiden overlever sine Fortjenester. En besynderlig mørk Stemning bemægtigede sig ham mere og mere, og da han havde mistet sin Kamma, forsvandt hans Haab og Livslyst; nu levede han — som han selv sagde — kun for at afbetale sin Gjæld. 5 Fjerdingaar efter hendes Død dræbte en heftig Forkølelse ham 22. April 1830. Et Mindesmærke for ham og hans Hustru rejstes ved Indgangen til Bakkehusets gamle Have. — R.s Bo var fallit, og hans litterære Efterladenskaber tog den frederiksborgske Skifteret i Besiddelse; nu ere de dog komne til det store kongl. Bibliothek, hvor de imidlertid foreløbig henstaa forseglede.

R.s Tidsalder var gunstig for hans Evner; Danmark trængte den Gang til en Skribent som ham. Han var en Frihedsven og fuldblods Demokrat. Der var en vis Inderlighed i hans Person, han var god, blød, hurtig forsonlig og bar aldrig Nag; han havde et let fængende Hjærte, en uskyldig, barnlig Glæde tindrede ofte ud af hans blaa Øjne, og denne hans Glæde var smitsom. Han yndede den fortrolige Tone og var ikke Ven af mange Komplimenter. Intolerance skyede han, men var saa tillige karakterløs; han forandrede let sine Meninger og viste ikke stor logisk Styrke i at forsvare dem; mundtlig Disput og Debat yndede han ikke, men trak sig tilbage med et vittigt Indfald. Hans Evne til at fortælle med Lune og Liv var betydelig. Store Modsætninger kunde han slutte sig til; han kunde saaledes være Ven baade med Wessel og Ewald, men havde jo ogsaa noget af begges Natur i sig. I Striden mellem Baggesen og Oehlenschläger sluttede han sig ikke til nogen af dem. Han forstod kun lidet det nye i Oehlenschlägers og J. L. Heibergs Produktioner og var paa mange Maader til Hinder for dem. Mangesidigheden i hans Venskab forhindrede Dybden i det, ligesom i det hele den lidenskabelige, stærke Følelse ikke laa saa meget for ham som den eftergivende

og godmodige. De mange Jærn, han havde i Ilden, gjorde ham overfladisk og bevirkede, at han ikke naaede til en højere Anskuelse af Livet; men umaadelig arbejdsdygtig var han, meget kundskabsrig og begejstret for Litteratur, helst naar den behandlede et jævnt, muntret Stof med en kjærnefuld Moral eller malede det rørende Genrebillede. Ofte viste han psykologisk Sans og Iagttagelsesevne. Dyden var hans Ideal. Egentlig religiøs var han ikke; han blev staaende paa det Standpunkt, som Lessing havde betegnet i «Wolfenbüttler-Fragmente» og «Nathan der Weise». I sine Manerer var han en Diogenes, i sit Ydre en Cyniker. Han var af Middelhøjde og gik noget kroget; hans Haar var brændende rødt; hans brede Ansigt, der var meget fregnet og rødligt, udmærkede sig ikke ved paafaldende Træk. Meget nærsynet var han.

Ingen dansk Forfatter havde siden Holberg haft den Navnkundighed i Almenheden som R.; han var den første, der opdyrkede Æstetikken i nogen Fuldstændighed, og han var en udmærket Samler. Han satte frie Ideer i Omløb og var helt igjennem national. I væsentlig Grad har han bidraget til at vække aandelig Sans i sin Samtid.

K. L. Rahbek, Erindringer af mit Liv. Erslew, Forf. Lex. Oehlenschlägers Erindringer. Steffens, Was ich erlebte II. J. K. Høst, Erindringer om mig og mine Samtidige. J. P. Mynster, Meddelelser om mit Levnet. P. C. Zahle, K. L. R. og hans Samtid (1860). F. Barfod, K. L. R. (1860). (A. E. Boye), Saml. af Skrifter til Erindring om K. L. R. og K. M. R. (1831). Molbech, Dansk poet. Anthologie II. N. M. Petersen, Den danske Lit. Hist. V. Overskou, Den danske Skueplads. P. Hansen, Den danske Skueplads. P. Hansen, Illustr. dansk Lit. Hist. II. Thiele, Erindringer fra Bakkehuset.

Nic. Bøgh.